

Informace z kontrolní akce NKÚ č. 13/18

Peněžní prostředky poskytnuté Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s., a České exportní bance, a.s., ze státního rozpočtu, záruky státu za závazky z pojištění vývozních úvěrových rizik a výkon akcionářských práv státu u Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s.

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2013 pod číslem 13/18. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Daniel Reisiegl, MPA.

Cílem kontrolní akce bylo prověřit postupy Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s., při nárokování a použití prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu k provozování pojištění vývozních úvěrových rizik. Prověřit činnost Ministerstva financí při poskytování dotací na provozování pojištění vývozních úvěrových rizik a při výkonu akcionářských práv státu u Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s. Prověřit činnost Ministerstva průmyslu a obchodu při výkonu akcionářských práv státu u Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s., a ověřit dodržování pojistných podmínek Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s., Českou exportní bankou, a.s.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2011 a 2012, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrola byla prováděna v období od května do listopadu 2013.

Kontrolované osoby:

Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s., Ministerstvo financí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Česká exportní banka, a.s.

I. Úvod

Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s., (dále také „EGAP“) je pojišťovnou, jejímž výhradním vlastníkem je stát. EGAP se ve své činnosti¹ řídí kromě platných právních předpisů pro oblast pojišťovnictví zejména zákonem č. 58/1995 Sb.², kterým byla s účinností od 24. dubna 1995 pověřena provozováním pojištění vývozních úvěrových rizik se státní podporou, a vyhláškou č. 278/1998 Sb.³ Pověření provozovat pojištění vývozních úvěrových rizik se státní podporou umožňuje EGAP pojišťovat i rizika, která obvykle nejsou přijímána k pojištění komerčními pojišťovnami. V souladu se zákonem č. 58/1995 Sb. nesmí EGAP přijmout k pojištění vývozní úvěrová rizika přesahující její pojistnou kapacitu. Jednotlivá vývozní úvěrová rizika pak může EGAP pojistit až do výše 20 % pojistné kapacity stanovené pro rok, kdy je na toto riziko sjednáno pojištění, jednotlivé vývozní úvěrové riziko až do výše 40 % pojistné kapacity je EGAP oprávněna pojistit se souhlasem ministra financí a ministra

¹ Pojišťovací činnost podle zákona o pojišťovnictví (v kontrolovaném období zákon č. 277/2009 Sb.) v rozsahu pojistného odvětví č. 14, 15 a 16 neživotních pojištění, zajišťovací činnost v rozsahu zajišťovací činnosti pro pojistné odvětví č. 14 a 15 neživotních pojištění a činnosti související s pojišťovací činností dle zákona o pojišťovnictví. EGAP v kontrolovaném období neprovozovala komerční pojištění.

² Zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů.

³ Vyhláška č. 278/1998 Sb., k provedení zákona č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 60/1998 Sb.

průmyslu a obchodu a úvěrové riziko přesahující 40 % pojistné kapacity se souhlasem vlády. Výši pojistné kapacity a výši dotace pro doplnění pojistných fondů EGAP stanovuje příslušný zákon o státním rozpočtu České republiky na daný rok. Dotace se pak EGAP uvolňují v závislosti na vývoji její pojistné angažovanosti. Za závazky EGAP z pojištění vývozních úvěrových rizik specifikovaných v ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 58/1995 Sb. ručí stát.

Kontrola u EGAP byla významně limitována rozsahem působnosti NKÚ, v důsledku čehož nebylo možné prověřit všechny skutečnosti související s poskytnutím prostředků ze státního rozpočtu.

Česká exportní banka, a.s., (dále také „ČEB“) je bankou ve smyslu zákona č. 21/1992 Sb.⁴ a svou činnost provádí na základě bankovní licence. V současné době ji vlastní z 80 % stát a z 20 % EGAP. S účinností od 24. dubna 1995 byla ČEB zákonem č. 58/1995 Sb. pověřena provozováním zvýhodněného, nyní podpořeného financování vývozu. Pojištění vývozních úvěrových rizik prostřednictvím EGAP ve prospěch ČEB je základním nástrojem snižování úvěrového rizika ČEB. Za závazky ze splácení finančních zdrojů a za závazky z ostatních operací ČEB na finančních trzích ručí stát.

Kontrola u ČEB měla navazovat na kontrolu u EGAP a ověřit, jak ČEB dodržuje pojistné podmínky EGAP u vybraných obchodních případů. Vzhledem k tomu, že u EGAP bylo kontrolováno plnění podmínek stanovených zákonem č. 58/1995 Sb. k provozování pojištění vývozních úvěrových rizik, zpracování požadavků na státní rozpočet a žádostí o uvolnění dotací, nikoliv jednotlivé pojistné obchody, nebyla u ČEB kontrola dodržování pojistných podmínek realizována.

Ministerstvo financí (dále také „MF“) je podle ustanovení § 4 zákona č. 2/1969 Sb.⁵ ústředním orgánem státní správy mj. pro státní rozpočet, státní závěrečný účet, finanční hospodaření a hospodaření s majetkem státu. MF je organizační složkou státu, účetní jednotkou i správcem kapitoly státního rozpočtu 398 – *Všeobecná pokladní správa* (dále také „VPS“). MF kromě jiného vykonává akcionářská práva v EGAP a poskytuje EGAP prostřednictvím výdajů kapitoly VPS dotace určené na tvorbu fondů pro pojišťování vývozních úvěrových rizik.

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále také „MPO“) je podle ustanovení § 13 zákona č. 2/1969 Sb. ústředním orgánem státní správy mj. pro státní průmyslovou politiku, obchodní politiku a zahraničně ekonomickou politiku. MPO je organizační složkou státu, účetní jednotkou a správcem kapitoly státního rozpočtu 322 – *Ministerstvo průmyslu a obchodu*. MPO vykonává akcionářská práva v EGAP.

Pozn.: Všechny právní předpisy jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s.

1.1 Plnění podmínek pro státem podporované provozování pojištění vývozních úvěrových rizik

EGAP plnila zákonem stanovené podmínky pro státem podporované provozování pojištění vývozních úvěrových rizik.

⁴ Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách.

⁵ Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

EGAP doložila k provozování svých činností příslušná povolení, která jí vydalo MF jako orgán státního dozoru v pojišťovnictví a po přijetí zákona č. 277/2009 Sb.⁶ Česká národní banka jako orgán dohledu nad finančním trhem.

Jediným akcionářem EGAP byla Česká republika, tedy stát, který svá práva vykonával prostřednictvím MF (520 hlasů), MPO (468 hlasů), Ministerstva zahraničních věcí (156 hlasů) a Ministerstva zemědělství (156 hlasů).

V kontrolovaném období EGAP vlastnila 20 % akciového podílu ČEB a 34 % akciového podílu KUPEG úvěrové pojišťovny, a.s. Oba zmíněné podíly nabyly v souladu s ustanovením § 4 odst. 2 zákona č. 58/1995 Sb.

1.2 Požadavky EGAP předkládané Ministerstvu financí při sestavování návrhu státního rozpočtu

EGAP předkládala MF požadavky na stanovení výše dotace do pojistných fondů EGAP pro pojišťování vývozních úvěrových rizik se státní podporou a pro stanovení potřebné pojistné kapacity⁷ ve státním rozpočtu vždy v únoru běžného roku, dodržela tedy termín stanovený vyhláškou č. 165/2008 Sb.⁸.

Tabulka č. 1 – Požadavky EGAP na státní rozpočet roku 2011, 2012 a 2013 (v mld. Kč)

	2011	2012	2013
Potřebná pojistná kapacita ve státním rozpočtu	200	250	270
Předpokládaný stav pojistné angažovanosti k 31. 12.	158	222	235
Předpokládaný stav pojistných fondů a rezerv k 31. 12.	12	17	21
Potřebná výše fondů na krytí pojistné angažovanosti	13	18	22
Fondy chybějící ke splnění vyhlášky MF	1	1	1
Potřeba dotace v běžném roce	1	1	1

Zdroj: finanční požadavky EGAP zaslané v jednotlivých letech Ministerstvu financí.

Pozn. č. 1: V srpnu 2010 požádala EGAP o zvýšení pojistné kapacity pro rok 2011 na 250 až 280 mld. Kč.

Pozn. č. 2: V řádku „Fondy chybějící ke splnění vyhlášky MF“ vyjadřuje EGAP očekávanou výši prostředků, které jí budou v daném roce chybět, aby dodržela poměr mezi výší pojistných fondů a rezerv ve výši 8 % (resp. ve výši 35 % pro pojišťovací případy s mimořádně velkým rizikem) z předpokládaného objemu pojistné angažovanosti snížené o pojistnou angažovanost krytou pasivním zajištěním.

1.2.1 Návrh výše dotace v zákonech o státním rozpočtu pro jednotlivé roky, postup výpočtu a zdůvodnění navrhované výše

EGAP v požadavcích na dotace, které uplatňovala při sestavování státních rozpočtů na roky 2011, 2012 a 2013, nevedla některé položky (např. očekávanou tvorbu technických rezerv, dopad předpokládaných přidělů z rozdělení zisku na výši pojistných fondů), přestože jsou pro ověření správnosti požadavků nezbytné. Tuto povinnost EGAP žádný právní předpis výslovně neukládá. Jako rozbor stavu fondů a rezerv pro pojištění vývozních úvěrových rizik ve vazbě na vývoj pojistné angažovanosti⁹ požadovaný ustanovením § 3 odst. 2 vyhlášky

⁶ Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví.

⁷ Pojistnou kapacitou se dle ustanovení § 4 odst. 5 zákona č. 58/1995 Sb. rozumí horní limit pojistné angažovanosti (viz pozn. pod čarou 9) z uzavřených pojistných smluv a smluv o příslibu pojištění, jimiž se na období do konce daného kalendářního roku může exportní pojišťovna smluvně vázat. Exportní pojišťovna nesmí přijmout k pojištění vývozní úvěrová rizika přesahující její pojistnou kapacitu.

⁸ Vyhláška č. 165/2008 Sb., kterou se stanoví rozsah a struktura údajů pro vypracování návrhu zákona o státním rozpočtu a termíny jejich předkládání.

⁹ Pojistnou angažovaností se dle ustanovení § 2 písm. s) zákona č. 58/1995 Sb. rozumí souhrn hodnot pojištěných vývozních úvěrových rizik z uzavřených pojistných smluv v nominální výši, včetně úroků a smluvních poplatků, a ze zajišťovací činnosti, snížený o hodnotu rizik, která již zanikla, a hodnot smluv o příslibu pojištění ve výši 50 % jejich nominální hodnoty.

č. 278/1998 Sb. pak uvedla převážně slovní popis očekávané skutečnosti, který dle názoru NKÚ nelze považovat za rozbor.

EGAP ve svých interních propočtech návrhů výše dotace pro roky 2011, 2012 a 2013 (včetně návrhů i na dva následující roky) neuvedla všechny položky specifikované v ustanovení § 3 odst. 3 vyhlášky č. 278/1998 Sb. Nelze proto posoudit, zda ve svých propočtech z jejich hodnot vycházela, resp. z jaké předpokládané výše těchto položek vycházela. V propočtech návrhů používala EGAP – s výjimkou návrhu pro rok 2012 – jen jednu položku doloženou výstupem z informačního systému, výši dalších položek odhadovala, i když alespoň ještě u jedné z nich mohla vycházet ze stavu vykázaného v účetnictví.

V rozporu s ustanovením § 2 písm. s) zákona č. 58/1995 Sb. zahrнула EGAP do objemu pojistné angažovanosti, od níž se odvíjel propočet výše dotace potřebné pro doplnění pojistných fondů v zákonech o státním rozpočtu na rok 2012 a na rok 2013, hodnotu smluv o příslibech pojištění ve výši 100 % namísto ze zákona vyplývajících 50 % jejich nominální hodnoty. V důsledku toho EGAP svůj propočet dotace potřebné pro rok 2012 ve výši 770 mil. Kč nadhodnotila o 46 mil. Kč a propočet dotace potřebné pro rok 2013 ve výši 735 mil. Kč nadhodnotila o 30 mil. Kč. V požadavcích zaslaných Ministerstvu financí zaokrouhlila EGAP částku potřebné dotace vždy na 1 mld. Kč, ze státního rozpočtu tak požadovala pro rok 2012 o 276 mil. Kč více a pro rok 2013 více o 295 mil. Kč.

1.2.2 Podklady pro návrh výše pojistné kapacity EGAP v zákonech o státním rozpočtu

EGAP navrhovala výši pojistné kapacity na rozpočtové roky 2011, 2012 a 2013 na základě svých výhledů vývoje pojistné angažovanosti a na základě odhadů vycházejících z veškeré možné poptávky po pojištění, a to formou fixní částky bez výpočtu. Ke svým návrhům nepředložila MF podklady pro provedení výpočtu, které jsou specifikovány v ustanovení § 2 vyhlášky č. 278/1998 Sb.

1.3 Dotace ze státního rozpočtu

1.3.1 Dotace ze státního rozpočtu v roce 2011

V žádosti o uvolnění dotace ze státního rozpočtu ve výši 1 mld. Kč ze srpna 2011 EGAP neuvedla a nedoložila skutečný stav pojistné angažovanosti k datu podání žádosti, ale uvedla pouze její stav k pololetí, neuvedla a nedoložila předpoklad pojistné angažovanosti na nadcházející období 90 dnů, ale předpoklad ke konci roku, přičemž nezohlednila tvorbu rezerv a fondů z vlastních zdrojů a nezohlednila předpokládaný hospodářský výsledek běžného účetního období. EGAP tak nedodržela ustanovení § 3 odst. 4 vyhlášky č. 278/1998 Sb. EGAP nedoložila ani stav pojistných fondů a rezerv, který v žádosti uvedla k pololetí roku 2011.

Do hodnoty pojistné angažovanosti k 30. červnu 2011 uvedené v žádosti nezapočítala EGAP smlouvy o příslibu pojištění ve výši 50 % jejich nominální hodnoty, ale ve výši 100 % jejich nominální hodnoty. EGAP tím nepostupovala v souladu s ustanovením § 2 písm. s) zákona č. 58/1995 Sb. a pojistnou angažovanost nadhodnotila o 395 mil. Kč. Dotaci ve výši 1 mld. Kč obdržela EGAP od MF počátkem listopadu 2011.

Na základě interních podkladů EGAP ověřoval NKÚ, jaký byl stav pojistných fondů a rezerv, který lze v souladu s ustanovením § 4 vyhlášky č. 278/1998 Sb. ještě považovat za dostatečný pro zajištění bezpečného provozu exportní pojišťovny, a to k okamžiku, k němuž byly zpracovávány údaje v žádosti o uvolnění dotace, a k 31. prosinci příslušného roku. Tyto stavy pak byly porovnávány se stavem pojistných fondů a rezerv vedeným k těmto okamžikům v účetnictví EGAP.

Tabulka č. 2 – Porovnání skutečné a nezbytné výše pojistných fondů a rezerv (mld. Kč)

Řádek číslo		Stav pojistných fondů a rezerv	
		k 30. 6. 2011	k 31. 12. 2011
1	Účetní stav	16,56	20,74
2	Stav po zohlednění účetní ztráty za rok 2011 (1,05 mld. Kč)	16,56	19,69
3	Minimální stav nutný pro zajištění ještě bezpečného provozu exportní pojišťovny	14,58	14,93
4	Rozdíl (ř. 2 – ř. 3)	1,98	4,76

Zdroj: interní podklady EGAP, propočet provedený NKÚ.

Pozn.: Stav k 31. 12. 2011 je uveden včetně dotace za rok 2011 ve výši 1 mld. Kč.

Z porovnání vyplývá, že EGAP žádala o uvolnění dotace na rok 2011 i přesto, že byl stav jejích pojistných fondů a rezerv k datu provedení propočtu vyšší o téměř 2 mld. Kč, než činila minimální výše těchto fondů a rezerv považovaná dle ustanovení § 4 vyhlášky č. 278/1998 Sb. za ještě bezpečnou pro provoz exportní pojišťovny.

K 31. prosinci 2011 pak měla EGAP stav pojistných fondů a rezerv, i při zohlednění účetní ztráty, o 4,76 mld. Kč vyšší, než činila minimální výše těchto fondů a rezerv propočítaná v souladu s ustanovením § 4 vyhlášky č. 278/1998 Sb.

1.3.2 Dotace ze státního rozpočtu v roce 2012

EGAP nedodržela ustanovení § 3 odst. 4 vyhlášky č. 278/1998 Sb., neboť v žádosti o uvolnění dotace ze státního rozpočtu ve výši 1 mld. Kč z druhé poloviny prosince 2012 nedoložila skutečný stav pojistné angažovanosti k datu podání žádosti, neuvédla předpoklad pojistné angažovanosti na nadcházející období 90 dnů a nezohlednila předpokládaný hospodářský výsledek běžného účetního období. Dotaci ve výši 1 mld. Kč obdržela EGAP od MF koncem prosince 2012.

Obdobně jako v roce 2011 ověřoval NKÚ na základě interních podkladů EGAP, jaký byl stav pojistných fondů a rezerv, který lze v souladu s ustanovením § 4 vyhlášky č. 278/1998 Sb. považovat za ještě dostatečný pro zajištění bezpečného provozu exportní pojišťovny, a to k nejbližšímu okamžiku, k němuž bylo možno od EGAP získat všechny podklady vztahující se k obsahu žádosti o uvolnění dotace, a k 31. prosinci příslušného roku. Tyto stavy pak byly porovnávány se stavem pojistných fondů a rezerv vedeným k těmto okamžikům v účetnictví EGAP.

Tabulka č. 3 – Porovnání skutečné a nezbytné výše pojistných fondů a rezerv (mld. Kč)

Řádek číslo		Stav pojistných fondů a rezerv	
		k 30. 11. 2012	k 31. 12. 2012
1	Účetní stav	22,14	23,33
2	Stav po zohlednění účetní ztráty za rok 2012 (0,205 mld. Kč)	22,14	23,12
3	Minimální stav nutný pro zajištění ještě bezpečného provozu exportní pojišťovny	17,19	18,37
4	Rozdíl (ř. 2 – ř. 3)	4,95	4,75

Zdroj: interní podklady EGAP, propočet provedený NKÚ.

Pozn.: Stav k 31. 12. 2012 je uveden včetně dotace za rok 2012 ve výši 1 mld. Kč.

Z porovnání vyplývá, že EGAP žádala o uvolnění dotace na rok 2012 i přesto, že byl stav jejích pojistných fondů a rezerv vyšší o 4,95 mld. Kč než minimální výše těchto fondů a rezerv propočítaná v souladu s ustanovením § 4 vyhlášky č. 278/1998 Sb.

K 31. prosinci 2012 pak měla EGAP stav pojistných fondů a rezerv, i při zohlednění účetní ztráty, vyšší o 4,75 mld. Kč, než činila minimální výše těchto fondů a rezerv propočítaná v souladu s ustanovením § 4 vyhlášky č. 278/1998 Sb.

1.4 Evidence dotací

Dle ustanovení § 3 odst. 1 vyhlášky č. 278/1998 Sb. se fondy pro pojišťování vývozních úvěrových rizik tvoří odděleně od ostatních fondů, a to podle zdrojů, kterými jsou jednak přiděly ze zisku, jednak dotace ze státního rozpočtu určené na tvorbu těchto fondů. EGAP tuto povinnost v letech 2011 a 2012 plnila, v účetnictví tyto zdroje vedla odděleně. Fond tvořený dotacemi ze státního rozpočtu vedla EGAP na účtu 403 – *Ostatní kapitálové fondy*, jeho stav k 31. prosinci 2011 činil 7,79 mld. Kč¹⁰ a k 31. prosinci 2012 činil 8,79 mld. Kč¹¹. K čerpání fondu tvořeného dotacemi ze státního rozpočtu v kontrolovaném období nedošlo.

1.5 Rozhodnutí o poskytnutí dotace a vypořádání vztahů se státním rozpočtem

V rozhodnutích o poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR, kterými byla v roce 2011 a v roce 2012 dotace pro EGAP uvolněna, bylo jako účelové určení dotace stanoveno navýšení pojistných fondů EGAP, jimiž je EGAP povinna kryt svou pojistnou angažovanost. Cílem dotace pak bylo zajištění finančních prostředků ze státního rozpočtu navýšením pojistných fondů EGAP odpovídající zvýšené poptávce po pojištění vyplývající z provozování podpořeného exportu.

V roce 2011 i v roce 2012 EGAP účelové určení dotace plnila, pojistný fond navýšila vždy o 1 mld. Kč a v účetnictví sledovala dotace odděleně.

V roce 2012 EGAP nedodržela ustanovení § 13 odst. 1 vyhlášky č. 52/2008 Sb.¹², neboť finanční vypořádání dotace se státním rozpočtem za rok 2011 zaslala MF až po vyhláškou stanoveném termínu. EGAP tím zároveň nedodržela ani termín stanovený v rozhodnutí.

2. Ministerstvo financí

2.1 Výkon akcionářských práv

Z celkového počtu 1 300 kusů akcií EGAP o jmenovité hodnotě 1 mil. Kč bylo MF v letech 2011 a 2012 příslušné hospodařit s 520 kusy akcií. Na každou akcii přísluší jeden hlas, MF tak náleželo 520 hlasů.

Tabulka č. 4 – Podíl ministerstev na základním kapitálu EGAP

	Stav k 31. 12. 2011		Stav k 31. 12. 2012	
	Hodnota (v mil. Kč)	Podíl na ZK (v %)	Hodnota (v mil. Kč)	Podíl na ZK (v %)
Ministerstvo financí	520	40,00	520	40,00
Ministerstvo průmyslu a obchodu	468	36,00	468	36,00
Ministerstvo zahraničních věcí	156	12,00	156	12,00
Ministerstvo zemědělství	156	12,00	156	12,00
Stát celkem	1 300	100,00	1 300	100,00

Zdroj: výroční zprávy EGAP za roky 2011 a 2012.

Pozn.: ZK – základní kapitál.

¹⁰ Stav účtu 403 k 31. 12. 2011 činil 7 786 274 325,22 Kč.

¹¹ Stav účtu 403 k 31. 12. 2012 činil 8 786 274 325,22 Kč.

¹² Vyhláška č. 52/2008 Sb., kterou se stanoví zásady a termíny finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem, státními finančními aktivy nebo Národním fondem.

Za Ministerstvo financí akcionářská práva na všech valných hromadách konaných v letech 2011 a 2012 vykonával pověřený zaměstnanec na základě písemných plných mocí a instrukcí udělených ministrem vždy pro konkrétní jednání valné hromady.

2.2 Rozpočtování dotací pro doplnění pojistných fondů EGAP a výše pojistné kapacity EGAP

Dotace pro doplnění pojistných fondů EGAP pro pojišťování vývozních úvěrových rizik je výdajem kapitoly státního rozpočtu 398 – *Všeobecná pokladní správa*. MF v návrzích zákonů o státním rozpočtu na roky 2011, 2012 a 2013 stanovilo dotaci vždy ve výši, kterou ve svých požadavcích navrhovala EGAP, tj. ve výši 1 mld. Kč, i když tyto požadavky nebyly dostatečně zdůvodněny rozbohem stavu fondů a rezerv pro pojištění vývozních úvěrových rizik ve vazbě na vývoj pojistné angažovanosti, jak je požadováno v ustanovení § 3 odst. 2 vyhlášky č. 278/1998 Sb.

Také výši pojistné kapacity, která sama o sobě nemá dopad na příjmovou ani výdajovou stranu žádné kapitoly státního rozpočtu, stanovilo MF v návrzích zákonů o státním rozpočtu na roky 2011, 2012 a 2013 v té výši, kterou ve svých požadavcích navrhovala EGAP. K návrhům přitom MF neobdrželo od EGAP veškeré údaje nutné k provedení výpočtu pojistné kapacity dle ustanovení § 2 vyhlášky č. 278/1998 Sb. MF si tyto údaje ani dodatečně nevyžádalo.

Zákonem o státním rozpočtu České republiky na rok 2011¹³ byla stanovena pojistná kapacita EGAP ve výši 250 mld. Kč, zákonem na rok 2012¹⁴ ve výši 250 mld. Kč a zákonem na rok 2013¹⁵ ve výši 270 mld. Kč.

MF kontroluje v žádostech o poskytnutí dotace a v návrzích výše pojistné kapacity EGAP předložených při sestavování státního rozpočtu správnost výpočtu, ale správnost jednotlivých údajů neověřuje.

2.3 Uvolňování dotací pro EGAP

V roce 2011 i v roce 2012 rozhodlo MF o uvolnění dotace ve výši 1 mld. Kč na základě žádostí EGAP, které neobsahovaly údaje a doložení skutečných stavů ve smyslu ustanovení § 3 odst. 4 vyhlášky č. 278/1998 Sb. V roce 2011 MF požádalo EGAP o doplnění informací, ale ani pak nebyly předloženy údaje v souladu s výše uvedeným ustanovením vyhlášky. V roce 2012 si MF dodatečné doplnění údajů ani nevyžádalo.

2.4 Ručení státu za závazky EGAP z pojištění vývozních úvěrových rizik

V roce 2011 MF o zárukách státu za závazky EGAP z pojištění vývozních úvěrových rizik, za které dle ustanovení § 8 zákona č. 58/1995 Sb. ručí stát, neúčtovalo. V příloze účetní závěrky k 31. prosinci 2011 pak v důsledku toho, že nepostupovalo v souladu s ustanovením § 54 písm. j) vyhlášky č. 410/2009 Sb.¹⁶, podhodnotilo zůstatek příslušného podrozvahového účtu. MF také neuvedlo konkrétní číselné údaje o zárukách státu za závazky EGAP z pojištění vývozních úvěrových rizik v „*přehledu o stavu a vývoji státních záruk*“ za rok 2011, který dle ustanovení § 29 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb.¹⁷ tvoří přílohu státního závěrečného účtu.

¹³ Zákon č. 433/2010 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2011.

¹⁴ Zákon č. 455/2011 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2012.

¹⁵ Zákon č. 504/2012 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2013.

¹⁶ Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

¹⁷ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

V roce 2012 MF o zárukách státu za závazky EGAP z pojištění vývozních úvěrových rizik účtovalo na základě podkladů od EGAP a na příslušném podrozvahovém účtu vykázalo k 31. prosinci 2012 zůstatek ve výši 15,993 mld. Kč. Za skutečné závazky přitom považovalo tzv. reálnou hodnotu pojištěných rizik¹⁸ očištěnou o objem pojistných fondů. Oproti tomu v „*přehledu o stavu a vývoji státních záruk*“ za rok 2012, který tvoří přílohu státního závěrečného účtu, uvedlo částku 203 mld. Kč, přičemž za skutečné závazky zde považovalo hodnotu pojistné angažovanosti. Rozdíl mezi částkou zaúčtovanou a částkou uvedenou ve státním závěrečném účtu činí 187 mld. Kč, přičemž žádná z těchto částek neodpovídá hodnotě závazků, jak jsou vymezeny v ustanovení § 8 zákona č. 58/1995 Sb.

2.5 Kontroly MF prováděné u EGAP

MF jako poskytovatel veřejné finanční podpory neprovedlo u EGAP v kontrolovaném období let 2011 a 2012 žádnou veřejnosprávní kontrolu, nevyužilo tedy možnost, kterou mu poskytovalo ustanovení § 8 odst. 2 zákona č. 320/2001 Sb.¹⁹.

3. Ministerstvo průmyslu a obchodu

3.1 Výkon akcionářských práv

V letech 2011 a 2012 bylo MPO příslušné hospodařit s 468 kusy akcií EGAP. Jmenovitá hodnota jedné akcie činila 1 mil. Kč a ke každé akcií příslušel jeden hlas. Na valných hromadách EGAP konaných v letech 2011 a 2012 vykonával za MPO akcionářská práva zaměstnanec MPO, a to na základě písemných plných mocí a instrukcí udělených ministrem průmyslu a obchodu. O průběhu valných hromad byl ministr informován zápisy z valných hromad.

3.2 Evidence majetkové účasti v EGAP, se kterou bylo příslušné hospodařit MPO

V kontrolovaném období vedlo MPO akcie EGAP, s nimiž bylo příslušné hospodařit, na analytickém účtu k účtu 062 – *Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem*. K 31. prosinci roku 2011 i roku 2012 činil zůstatek tohoto účtu 468 mil. Kč. MPO nedoložilo inventurní soupisy, v nichž měly být zaznamenány skutečné stavy majetkových účastí státu v EGAP k uvedeným datům – nepostupovalo tedy v souladu s ustanovením § 30 zákona č. 563/1991 Sb.²⁰.

3.3 Předkládání údajů o stavu majetkové účasti v EGAP Ministerstvu financí

MPO nepostupovalo v souladu s ustanovením § 2 vyhlášky č. 455/2008 Sb.²¹, když Ministerstvu financí v průběhu let 2011 a 2012 údaje o stavu majetkových účastí a cenných papírů v některých případech nepředložilo vůbec, případně je předložilo po stanoveném termínu.

¹⁸ Reálnou hodnotu pojištěných rizik propočítává EGAP, a to jako součet očekávané škodovosti (jde o stav rezervy na nezasloužené pojistné a stav rezervy na pojistná plnění) a neočekávané škodovosti (50 % z hodnoty dvou největších rizik).

¹⁹ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

²⁰ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

²¹ Vyhláška č. 455/2008 Sb., o rozsahu, struktuře a termínech pro předkládání údajů o stavu pohledávek z poskytnutých návratných finančních výpomocí, majetkových účastí a cenných papírů, jejichž majitelem je stát a se kterými jsou příslušní hospodařit správci kapitol.

III. Shrnutí a vyhodnocení

EGAP svůj propočet dotace potřebné pro doplnění pojistných fondů pro rok 2012, který činil 770 mil. Kč, nadhodnotila v důsledku nedodržení ustanovení § 2 písm. s) zákona č. 58/1995 Sb. o 46 mil. Kč, propočet pro rok 2013 ve výši 735 mil. Kč z téhož důvodu nadhodnotila o 30 mil. Kč. Pro oba roky návrhy svých požadavků zaslané Ministerstvu financí zaokrouhlila na 1 mld. Kč.

Návrhy požadované výše pojistné kapacity pro roky 2011, 2012 a 2013 nepropočítávala, ale odhadovala na základě výhledů vývoje pojistné angažovanosti a odhadů vycházejících z veškeré poptávky po pojištění.

Požadavky EGAP na dotaci ze státního rozpočtu neobsahovaly údaje nezbytné pro ověření jejich správnosti. Vyhláška č. 278/1998 Sb. přímo takovou povinnost neukládá, ale požaduje návrh zdůvodnit rozbohem. EGAP své požadavky odůvodňovala převážně slovním popisem očekávaných skutečností, což však dle NKÚ nelze považovat za vyhláškou požadovaný rozbor. **MF návrhy od EGAP přejímalo a zapracovávalo je do návrhů státních rozpočtů, aniž ověřovalo správnost údajů** použitých pro výpočet dotací a aniž požadovalo od EGAP výchozí údaje specifikované v ustanovení § 2 vyhlášky č. 278/1998 Sb., které jsou nezbytné pro výpočet pojistné kapacity EGAP.

MF navrhlo do zákona o státním rozpočtu na rok 2012 i do zákona na rok 2013 poskytnutí dotace ve výši 1 mld. Kč (tyto dotace byly následně schváleny a poskytnuty). Jelikož však neověřilo správnost návrhů EGAP, zahrnulo do návrhů předmětných státních rozpočtů částky o cca 40 % vyšší.²²

V roce 2011 i 2012 žádala EGAP o uvolnění dotace, i když stav jejích pojistných fondů a rezerv byl o téměř 2 mld. Kč (v roce 2011), resp. 5 mld. Kč (v roce 2012) vyšší než minimální výše potřebná pro zajištění bezpečného provozu exportní pojišťovny propočítaná v souladu s ustanovením § 4 vyhlášky č. 278/1998 Sb. V žádostech zaslaných Ministerstvu financí přitom EGAP neuvedla a nedoložila všechny údaje požadované ustanovením § 3 vyhlášky č. 278/1998 Sb. MF si od EGAP doplnění chybějících údajů a dokladů nevyžádalo a požadované peněžní prostředky uvolnilo, aniž mohlo správnost žádostí ověřit.

MF správnost požadavků na dotace a žádostí o uvolnění dotací neověřovalo ani jako poskytovatel veřejné finanční podpory, neboť v kontrolovaném období u EGAP neprovedlo žádnou veřejnosprávní kontrolu podle zákona č. 320/2001 Sb.

EGAP v kontrolovaném období vznášela požadavky na státní rozpočet, kterým MF po případném doplnění některých informací vyhovělo vždy bez ověřování údajů sloužících pro výpočet vznesených požadavků. Stejně tak MF uvolňovalo EGAP prostředky státního rozpočtu na základě jejích žádostí, i když, jak vyplývá z kontroly NKÚ provedené u EGAP, měla EGAP v té době dostatek vlastních prostředků a své pojistné fondy nepotřebovala doplňovat prostředky ze státního rozpočtu.

MF v roce 2011 neúčtovalo o zárukách státu za závazky EGAP. V roce 2012 o nich sice účtovalo a uvedlo je také v příloze státního závěrečného účtu, avšak v rozdílných částkách, z nichž ani jedna neodpovídala hodnotě závazků, jak jsou vymezeny v ustanovení § 8 zákona č. 58/1995 Sb. Rozdíl mezi oběma částkami činil 187 mld. Kč.

²² Návrh dotace pro rok 2012 měl činit 724 mil. Kč (propočet EGAP 770 mil. Kč snížený o nadhodnocení 46 mil. Kč), návrh dotace pro rok 2013 měl činit 705 mil. Kč (propočet EGAP 735 mil. Kč snížený o nadhodnocení 30 mil. Kč).